

MİLLİ ŞEF İZMİRDE TÜRK SİYASETİNİ AÇIKÇA ANLATTI

Harbin başındanberi seferber bulunuyoruz

Ordumuz

Daima ayakta hazır ve uyanık olacaktır

Ziraat memleketi olan Türkiye'nin ilk ve orta okullarında ziraat dersi yok!

Yazan: Asım Us

Yazlık ekimleri artırmak ihtiyacı maarifimizin okutmuş ve eğitim sistemindeki bir noksanı meydana çıkardı. Memleketimizin ilk ve orta okullarında ziraat dersi bulunmadığını hatırla getirdi.

Bu, gerçekten dikkate değer bir meseledir. Sırası geldikçe Türkiye bir ziraat memleketidir deyip gidiyoruz. Bunun için bir takım vilayetlerimizde köy enstitüleri kuruyoruz. Sırası gelince bu enstitülerden heyecanla bahsedip övünüyoruz.

Bununla beraber memlekette okutmuş ve eğitim sisteminin temel olan ilk ve ortaokullarda çocuklara ziraat dersi göstermiyoruz. Türkiye'de köylülerle kasabalar arasında geçinme vasıtası bakımından bir fark var mıdır? Ankara, İstanbul, İzmir gibi bir kaç büyük şehir istisna edilirse geri kalan şehirlerimiz bile hâlıkatta —büyük halk kalabalığı toprak üzerinde çalışarak geçindikleri için— birer büyük köy değil midir? Bu vaziyete göre ilk ve orta okulların ders programlarını yaparken köylülerle şehir ve kasabaları birbirinden ayrı tutmak bir program hatası değil midir? Nel tekim bu defa cihan buhranının te-siri altında bütün memleket ölçüsünde bir zirai seferberlik yapmak lâzım gelince bu husustaki hatanın ehemmiyeti pek açık surette göze çarpmıştır.

Vakıta ilk okulların dördüncü ve beşinci sınıflarında "tabiat bilgisi", orta okullarda "fen bilgisi", adı altında okul programlarına girmiş olan bazı dersler de ziraat kitaplarında görülebilecek bir takım bilgiler vardır. Fakat toprağa, bitkilere, ağaçlara dair olan bu bilgiler, (Devamı Sa. 2 Sü. 3 de)

Her tedbirimizi almış bulunuyoruz

Harbden kaçınmak mümkün olmazsa vatan borcumuzu şerefle ve haysiyetle ödeyeceğiz

İzmir, 17 (A.A.) — Millî Şef İsmet İnönü bugün İzmir halkına hitaben aşağıdaki konuşmayı yaptı:

İzmirliiler, sevgili vatandaşlarım,

Bir iki gündenberi aranızda iyi rakit geçiriyorum. Ayırırken sizlerle bir konuşma yapmak istedim. İlk önce şunu bildireyim ki, seyahatimden çok memnunuz. Va-

(Devamı Sa. 2 Sü. 1 de)

Parti gurup toplantısında

Hariciye Vekilimiz Siyasî hâdiseler hakkında 2 saat izahat verdi

Ankara, 17 (A.A.) — C. H. P. Meclis grubu umumî heyeti bugün (17. 3. 1942) saat 15 te reis vekili Trabzon mebusu Hasan Saka'nın reisliğinde toplandı:

Celsenin açılmasını müteakip geçen toplantıya ait zabıt hülasası okunduktan sonra Büyük Millet Meclisinin faaliyetine fasıla verildiğindenberi geçen altı hafta içinde bizi alâkalandıran siyasî hâdiseler ve vakıalar hakkında Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu iki saat süren izahatta bulundu. Bu izahata temas eden mevzular üzerinde söz alan hatiplere icabeden cevaplar verildikten sonra saat 17.30 da toplantıya son verildi.

Avustralya'ya

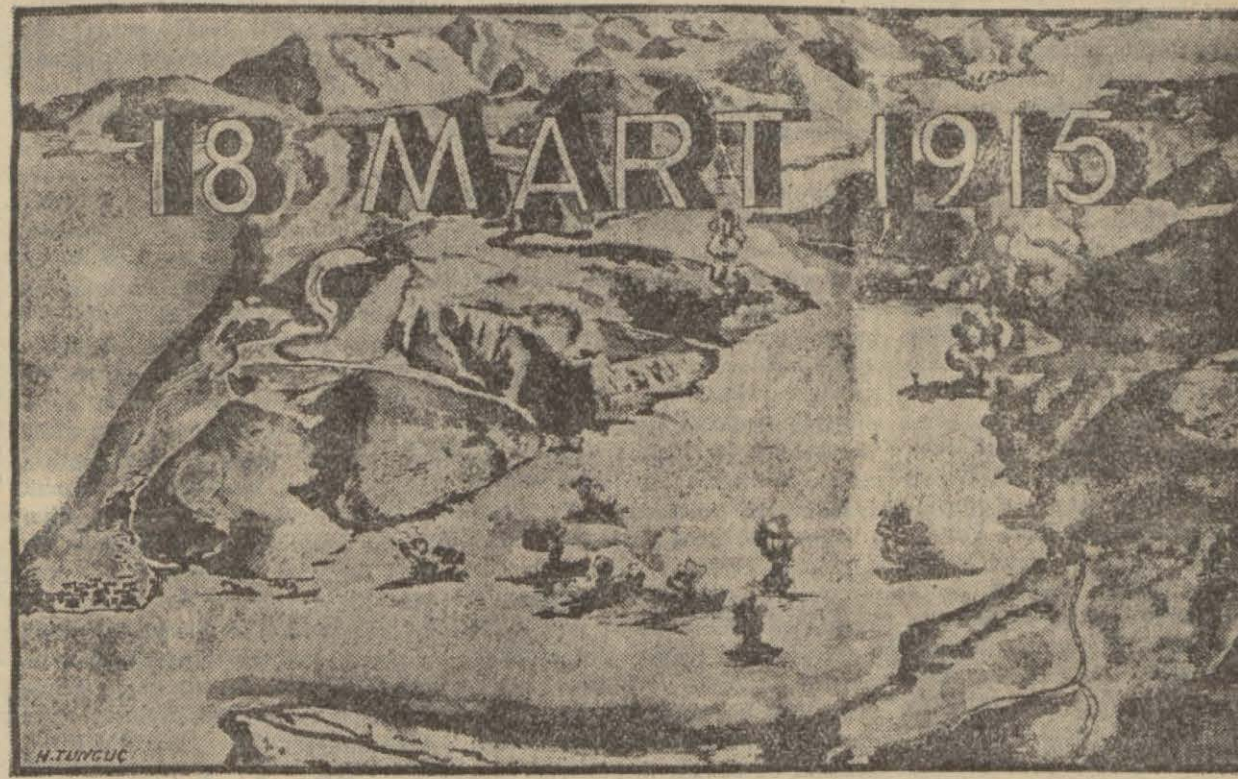
Mühim Amerikan kuvvetleri çıkarıldı

Japonlar

Bataan'a hücum etti, Sumatrada bir şehir zaptedildi

Mark Artür Müttefik ordular başkumandanı oldu

(Yazısı 2 ncide)

18 MART 1915

Bugün Çanakkale zaferinin 27 inci yıldönümüdür. Dünyanın en muazzam deniz kuvvetleri, 27 yıl önce İstanbul'a gelmek üzere boğazı geçmek istemişler, Türk ordusu, tarihî topraklara az rastlanır bir kahramanlıkla düşman sulara boğmuş, hudutlardan kaçırmıştır. Bu zaferi ait yazımızı üçüncü sayfamızda, galibimizin sefer me eserlerini 4 üncü sayfamızda okuyacaksınız.

Gençler ner romanı okumalı mıdır?

Anketimize cevap veren şair Orhan Seyfi Orhun

(Yazısı 5 inci sayfada)

ORHAN SEYFİNİN CEVABI

Münekkit suçludur
Son zamanlarda edebî kültür vermektense uzak hafif macera ve aşk romanları okunuyor

Gençlerin okudukları romanları aileleri kontrol etmeli — Romanlar anormal insanlar vücude getirir — Tercümeler gelisi güzel yapıyor — Şimdiye kadar hâdiseler telâkki edilecek eserler ortaya konmadı

4 Nisan günü Şe. bir Tiyatrosu sahnesinde kıymetli sanatkar Hâzım Körmükçü'nün 25 inci sanat yılı jübilesi yapılacaktır. Bu münasebetle sanatkarla sahne hayatı etrafında bir konuşma yaptık. Yazısı 4 üncü sayfamızda bulacaksınız.

HAZIM KÖRMÜKÇÜ

Bugün Gazetemiz 6 sayfa

Litvinof
Nevyorkta bir nutuk söyledi

Ruslar

İlkbahar başlarken müttefik kuvvetler tarafından

Avrupada cephe açılmasını istiyor

Ruslar, müttefiklerin Avrupada bir cephe açmasını istemekteydiler. Libya harbi Rusları tatmin etmemiştir. İlkbahar yaklaşırken, yeni bir cephenin açılmasını istemektedirler. Bu suretle, Ruslara bir yardım edilmis olacaktır. — Radyo gazetesi —

Nevyork, 17 (A.A.) — Dün gece Economic Klub'de Birleşik Amerikan müttefikleri şerefine verilen bir ziyafette bir nutuk irad eden Halifaks bilhassa demis tir ki: (Devamı 6 ncide)

Cenubî Amerikada hava tehlikesi işareti

Montevideo, 17 (A.A.) — Dün gece saat 21.30 da 10 dakika süren bir hava tehlikesi talimi yapılmış ve şehir tamamen karartılmıştır. Bu esnada askeri tayyareler şehir üzerinde uçmuşlardır.

CEPHELERDE DURUM

Japonya ne bekliyor?

ŞARK ve LIBYA HARBI:

Dün de dediğimiz gibi şark cephesi en mühim günlerini yaşıyor. Ruslar, bugünlerde bir darbe indirebilmek suretiyle, ilkbahar taarruzunun dehşetinden kendilerini kurtarabileceklerine i. nandıkları için kayıba bakmadan hücumlar yapmakta, meydan muharebeleri kabul etmektedirler.

Rusların ilkbahar taarruzunda karışacakları nazik durum, bugün Al-

manlar için mevzu bahis olabilir. Gerçek Alman tebliğlerinden böyle bir netice çıkarmak mümkün değildir. Fakat Rus tebliğleri, Londra ve diğer menbalardan gelen haberler bazı ke-simlerde Alman kuvvetlerinin hattı mukavemet edemez veya Rus baskısını kıramazlarsa, ilkbahar taarruzu ya-pamıyacak bir hale düşebilecekleri bildirilmektedir.

(Devamı Sa. 2 Sü. 4 de)

Ankara, kabir için yerli ve yabancı jüri heyetinin 50 proje üzerinde teftişlere başladıklarını yazmıştık. Resmî jüri heyetini teşkil eden Alman profesörlerinden Paul Banatz, Macar profesörlerinden Koroly Weichinger, İsveçli Profesör İvar Tengbom, eski Ankara İmar müdürü Muhlis Sertel, nafıa yapı ve imar işleri reisi Müammer Cevusoğlu, Güzel sanatlar akademisi profesörlerinden Arif Hikmeti bir arada görüyorsunuz.

Millî Şef izmirde

(Başarılı 1 inci sayfa)

tandalarını sıhhatli, ıymanlı, işleri ve güçlerle devamlı olarak çalışır gördüm. Uğradığım bir çok yerlerde okulları gezdim. Okullardaki durum ve çalışmalar, benimle beraber olsaydınız, sizi de memnun ederdi. Okullarda talebeyi umumî olarak iyi buldum. Talebelerin her bakımdan sağlığına çok önem veriyoruz. Onları çalışkan, gürbüz ve anlayışlı olarak, hayata yeni zamanın istelerine hazırlamaya çalışıyoruz. Ana ve babaların da talebe işlerini benim anlayışla takip etmelerini isterim. Öğretmenler vazifelerini benimsemişlerdir. Hevesle ve dikkatle dersler. Talebe ile candan meşgul oluyorlar. Bundan çok memnunuz. Yeni neslin yetişmesinde öğretmenlerin vazifesi büyüktür. İlk öğretim, teknik öğretim, orta ve yüksek öğretimin teşkilatını genişletmek için hiç bir fırsat kaçırmıyor, hiç bir fedakarlıktan çekinmiyor. Bunlardan iyi sonuçları alan öğretmenler göstericeği kabiliyet, çalışkanlık ve anlayışla bahadır. Talebe ve ana babalar da öğretmenlere bu yolda yardım etmelidirler. Çocuklarımızın karakterleri, ahlaki olarak yetişmeleri, onların bilgilî olarak yetişmeleri kadar ve hattâ ondan daha çok önemlidir. Ancak ahlaki ve karakterli çocukların bilgilerin-den memleket faydalanır. Yavrularımız memleketin ilerisi kendi ellerinde olduğunu bilerek, kudretli ve bilgili olduğu kadar, ahlaki ve karakterli olarak yetişmelidirler. Böyle bir yüksek amaçla küçük yaşta mektep sıralarında zihinlerde yerleşirse sağlanır.

Bir noktayı daha size belirtmek isterim. Çocuklarımız vatan sevgisini şuurlarıyla koruyarak yetiştirilmelidir. Şimdiki zaman bizim yetiştiğimiz zamana göre çok değişmiştir. Memleket içinde ve dışından gelen tesirler çok genişler. Çocuklarımız kendi nefislerine güven, li ve bütün ters tesirlere, akıntılara karşıyabilecek zihniyetle hazırlanmalıdır. Vatan sevgisi, ahlak, rak yetismek, terbiye sistemimizin temelidir. Çocuklarımızın toyları, manalarında ters akıntılara dayanmaları ve yetistikleri çağda iyi mücadele etmeleri için öğretmenler onları zihinlerini iyi işlemelidirler. Öğretmenler de bu istediklerimizi canlandırmak için ayrıca dikkat etlim. Dolayısıyla yerlerde önem verdiğimiz bir nokta da şudur:

Talebinin ihtiyaçlarını karşılama, merkezlerde yüksek okulların yatırımlarını bulamayan halk çocuklarını da müteavzi şartlar için de barındırıyorlar. Bu çocukların iyi bakım ve kontrol altında bulunmaları gerektir. Bunun ne suretle temin edilebileceğini gösteren iyi bir örnek burada size söyleyeceğim: Sandıklı kasabasında Afyon Karahisar gelen elli kadar çocuk için bir bina bulunmuştur.

Sandıklı talebe burada hep birlikte barınıyorlar. Hayatları düzensiz ve ucuştur. Vatan ve devletin diğer büyük memurlarının kontrolü altında değildir. Sandıklı bazarlarından dolayı burada teğekkürle anmak için bu nize söyleyeyorum. İspartanın smir kent kasabası da elli kadar çocuğu Afyon karahisarda iyi barındırıyor. Bunlar da dikkat ve kontrol altında bulunuyorlar. Smir kentilerde burada sizinle beraber teğekkür etmek isterim. Denizizde de bu mesele iyi bir yoldadır. Vilayet merkezlerinde yüksek okul olan yerlerde kazalar ilgi gösterir, bu merkezlerde teğekkür kuralı varsa oraya giden talebelerin ucu ve rahat barındırıyor, daha önemli olarak sıhhat, öğretim ve ahlak bakımından ters tesirlerden uzak olarak okutabilirler. Bütün memleketi telkin yapmak için bu örneklerden faydalanmak istiyorum.

EKİM SEFERBERLİĞİNDE HALKIN ALAKASI

Günün diğer esaslı bir işi de geniş ölçüde ekim meselesidir. Bazı yerlerde sert kıyın yaptığı tesirleri gördüm ve acı duydum. Bu durumun yurttaşlara o cürsüz yürekli karşıladıkları görmek insana t.elli ve kuvvet veriyor. Yeni ekim yılı için hükümetin hazırlığı ve bu bakımdan halka yaptığı geniş davet her yerde iyi kabul görmüş tür. Kıs ekimi her yerde geniş ölçüdedir ve iltim kuvvetlidir. İzmir ve dolaylarında da büyük ölçüde mahsul alınmaya çalışmak arzusu insanı memnun edecek surette göze geçiriyor.

İzmirli, şimdi memleketin siyasi durumunu benimle beraber incelemenin için söz söyleyeceğim. Bugün harpten zarar görmemiş memleket yoktur. Harp ayrılmış bütün dünyada tesirini yapıyor. Sıhhatli birbirine tutuşmuş bulunan devletler de dünyanın çoğudur. Bazı devletler - ki biz de bunlar arasında - harbin dışında kalmıyor, fakat tesirleri içindedirler. Durumu

ve bütün tedbirleri böyle bir yünden görmek lazımdır. Siyasi tedbirlerimizi sırasıyla söyleyeceğim.

Birincisi, dış siyasetimiz açık bir şekilde ifade edilmiştir. Birbirleriyle muharebe eden devletlerle ahdî münasebetlerimiz vardır. Anlaşılmalıdır da - yanan münasebetlerimiz doğru yürek, le ve ayrılmaz olarak tatbik edilmekte dir. Birincisi ki, muharebe içinde bulunanlarla dost ve tarafsız siyaset tatbiki kolay değildir. Cümhuriyet hükümeti, büyük millet meclisine dayanarak, bu siyasetini bütün devletlere karşı iyi niyetle ve iyi niyetinde kuvvet olarak ciddiyetle takib ediyor. Bugün bizi muharebe eden taraflarla çatışmaya götürecek açık meselemiz yoktur. Yakın ufkumuzda bulutlar görünmüyor. Bununla beraber bütün tahminlerimizi ihtiyatlı yapmaktan ayrılmayalım. Harbin geniş ve karışık mahiyeti içinde her ihtimalin gözden uzak tutulmasını lazımdır.

Bu şartlar içinde olarak, dış siyasetimizi size anlattım. Şimdi diğer tedbirleri söyleyeceğim: Bu tedbirlerin başında müdafaa ya da daha hazır olmak gelir. Harbin başından beri hemen hemen seferber hadde bulunuyoruz. Vatandaşlar nöbetleşe askerlik ödevlerini yapıyorlar ve sınırları bekliyorlar. Sıraları gel, dike hususi işlerine ve güçlerine dönüyorlar. Bu durum değişmiştir. Memleket ordularını daima ayakta hazır ve uyanık tutacaktır.

Dünya harbinin yitilettiği bir büyük iş de ekonomiyi harp istemeleri ne uygun olarak düzenlemektir. Memleketin bütün işleri ve yurttışları arasındaki bütün münasebetler ziraatte, ticaretle ve diğer alanlarda olsun düzenlenmelidir. Bu durum, da birçok mahrumiyetlerden sakınlamaz en zengin memleketler bile, yalnız kendi yetistirdikleri ve yitip, tıkları mallarla geçinemezler bir çok şeyleri dışarıdan getirmek zorundadırlar. Dünya harbinde bunların bir çoğu gelececeğinden, mahrumiyet tabii olur. Fakat biz yitimi maddelerini olsun, kendisi yetistiren memleketlerdeniz. Bu yol da sıkıntılarımız gözelebilir. Bunun iyi mahsulle düzelebiliriz. Yeme, içme ve geçinme bakımından bir bahtiyar memleketlerden sayılır. S. Size burada acıklı misaller verecek değilim. Etrafımızdaki memleketlerin mahrumiyetlerini ve çok can yakan durumlarını bilirsiniz. Endüstri malları bakımından durumumuz daha sıkıntılı olacaktır. Fakat bunun için de gereken tedbirleri almaktayız. Bütün bu sıkıntılarla beraber biz muharebe içinde bulunan memleketlerle az, çok, kolay, güç, ticaret münasebetleri olan bir memleketiz.

Vatandaşlarımız, Memleketimizin ekonomisinde iştirak eden ihtiyaçlarımızı düzenlemek ve harcıyacıklarımızı tertibe koymaktır. Bu işlerimizin en önemlilerinden biridir. Belki istenilen ter, tipler birden bulunamaz. Ancak tecrübeler - tesirli tedbirleri bize bildirirlerdir. Temel şart elbirliği, dir, herkesin tecrübesini birbirine eklemesidir, herkesin birbirine güvenini devam ettirmesidir. Vatanın hazın için vatandaşların birbirine inandırılması, hükümete güvenmeleri en önde gelir. Böyle bir inan ve güven için bütün sebepler vardır. Memleketimizi dünyanın bugünkü durumundan bu itibarla tutmak kolay bir şey değildir. Bunu takdir edersiniz. Bu ancak halk idaresinin başarısıdır.

Bugün her türlü tedbirimizi almış bulunuyoruz. İlerisi için kararımız açık ve sadedir.

HARPTEN KAÇINAMAZSAK

Harp dışında kalmaya çalışacağız. İşlerimizi düzenliyeceğiz ve eğer harpten kaçınmak mümkün olmazsa, vatan borcunu şerefle ve haysiyetle ödiyeceğiz. Memleketimizin kuvveti yalnız kahraman ordumuzun kuvvetiyle ölçülmez. o kadar da yurdun içindeki durumla, vatandaşların idare edenlere güveni, niyet ve yardımları hissiyle ölçülür. Harp ne kadar sürerse sürsün - ki çok süreceği anlaşıyor - bundan dipdiri ve kuvvetli bir millet olarak çıkacağımızdan eminiz.

Mesele içinde milletçe hazır bulunmaya bilmek ve inanmaktır. İdarenin halka, halkın idareye güveni olmalıdır. Alman tedbirler eksik olabilir, fakat tedbirlerin tamamlanacağına inanmak ve onları kötiyecek yerde tedbir alanlara dost yardım yapmak lazımdır. Bu ufak teferuat üzerinde çok ısrarla duruyoruz. Umumi düzenin başarısı için temel taşı iyi görüldü, iyi duyuldu, bundan bahsedilmiş biraz da vatandaşlarımızda görüldü - lerinden memnun olduğumuzdur. An karaya gidecek büyük millet meclisindeki arkadaşlarımızla bunu anlatacağım. Durum ilerisi için çok iltim vericidir.

Vatandaşlar, Bahara güvenle, kuvvetli oldu-

Ziraat memleketi olan Türkiye'nin ilk ve orta okullarında ziraat dersi yok!

(Başarılı 1 inci sayfa)

ler daha ziyade meselâ bir yaprağın veya çiçeğin terkihi, cezası ve bunların vazifeleri gibi pratik hayatta hiç kıymeti olmayan şeylerdir. Fratik ziraat usullerini gösterir bir ders yoktur.

İlk okullarda, orta okullarda iyi derece ile çıkış olan bir çocuk buğday, patates, topraktan yetişen diğer gıda maddeleri hakkında bir çok şeyler bilir de bunların hangi cins toprağa, hangi mevsimde, nasıl ekilip yetiştirildiğini bilmez. Onun için zirai seferberlik içinde ilk ve orta okul talebelerinden faydalanmak istenilince kendilerine ayrıca ameli ziraate yarayacak malumat vermek ihtiyacı duyulur.

İlk ve orta okullarda ziraat derslerine çok önem vermek gerektir. "Köylerde ziraat bilgilerine ihtiyaç vardır. Fakat şehirlerde yoktur, gibi bir düşünce yanlış. Hatta bazı okullarda bu ihtiyaç erkek okullarından az değil, belki fazladır. Köylerde ve kasabalarda ve bir takım büyük şehirlerde okulların zirai hayat faaliyetlerinde ki mevkileri tedbir edilebilir bu hakikat derhal teslim edilir.

Köy okullarında çocuklara zirai bilgi vermek ihtiyacı kabul edilmiştir. Fakat buralarda da ziraat sadece terbiye yolu ile gösterilir. Ziraat oralarında da belli başlı bir ders değildir. İki milyon altı yüz bin çiftçi olduğu halde bunlar da iki milyon iki yüz bin pulluğa karşı ancak dört yüz bin pulluk bulunan Türkiye'de bu tarzda bir maaş sistemi ile zirai istihsal nasıl ıslah edilebilir? ASIM US

Mark Artur

Vaşington, 17 (A.A.) — Amerika harbiye nazırlığının tebliği:

1 — Pek büyük miktarda kara ve hava birlikleri şimdi Avustralyada bulunmaktadır. Bu birliklerin mevcudu, nereye gittikleri ve ya nerede bulundukları hakkında şimdiki hiçbir haber verilmiye "cektir.

2 — Diğer hareket sahalarında bildirilecek bir şey yoktur.

Viş, 17 (A.A.) — Japonların Avustralyaya asker çıkardıkları bildiriliyor.

Japonlar bir şehri ele geçirdi. Tokyo, 17 (A.A.) — Asahi Şim bun gazetesinin bildirğine göre şimali Sumatradaki harekette bulunan Japon kuvvetleri 14 martta Balige şehri ele geçirmişlerdir. Toba gölünün cenebunda bulunan bu şehrin büyük stratejik ehemmiyeti vardır.

Bu şehri ıssal için Japonlar Laboranro'ya denizden asker çıkarmışlardır.

Bataana hücum

Vaşington, 17 (A.A.) — Harbiye nezaretinin nazretliği tebliği. Japonların Bataan yarım adasına karşı şiddetli bir hava saldırısı yaptıklarını fakat püskürtüldüklerini bildirmektedir.

Mark Artur Avustralyaya geldi. Vaşington, 17 (A.A.) — Harbiye nezaretinin hususi tebliği:

General Mark Artur bugün tayyare ile Avustralyaya varmıştır. Mumaleynin refakatinde zevce, oğlu, kurmay başkanı tümgeneral Riser Sünderland, Amerika hava kuvvetlerinden tuğgeneral Karol Jorj ve bir çok başka kurmay subaylar bulunmaktadır.

General Mark Artur, 22 subatta Avustralya hükümeti tarafından gösterilen arzu üzerine Filipinlere kadar uzanan kesimin başkumandanlığı vazifesini ifa edecektir.

Reis Ruzvelt, anlaşmalar yapılmaz umumi karargâhını Filipinlerden Avustralyaya nakletmesi general emretmiştir. Mumaleyn, Filipinlerdeki kumanda heyeti teşkilatını ıslah için mühlet istemiş ve reis Ruzvelt istenilen mühleti vermiştir.

Başka harp sahnelerinde kayda değer bir hadise yoktur.

1942 seyyaresi

Helsinki, 17 (A.A.) — Profesör Vaessalas, Turku üniversitesi rasathanesinde yeni bir seyyare keşfetmiş ve buna "1942 C", adını vermiştir.

Bu yıl yeni üç seyyare bulunmuştur. Bunlardan ikisini Fin profesörleri bulmuşlardır.

ğumuzu biler ve güzel hislerle duyuyoruz. Kuvvetimiz yalnız silâh kuvveti değildir, karar ve ıyman kuvvetidir.

Siz İzmirli'lerden bugün ayrılmıcağım, Esen kalmayın, huzurla yaşamayın, işleri emniyetle bakmanızı isterim. S'eden gideceğim yerlere selâm götüreceğim. Bana gösterdiğiniz iyi kabul ve sevgi için size çok teşekkür ederim. İzmirli'ler,

İngilizler Madagaskardan haber alamıyor

Londra, 17 (A.A.) — Röyterin diplomatik muhabirinden:

İngiliz mahfilleri Madagaskardan resmi hiç bir haber alamamaktadır. Fransız - Alman mütarekesinden beri Madagaskardaki İngiliz konsolosu M. Smit filen vazife ifasından men edilmiştir. Mumaleyn, hükümeti ile şifreli veya mahrem telgrafa muhabere edebilmesi için hiç bir kolaylık gösterilmemektedir.

Fransız Fasındaki İngilizler göz hapsine alındı

Londra, 17 (A.A.) — Tanca'dan gelen bir habere göre, Fransız Fasındaki resmi makamlar sayısız takriben 2000'e varan ve sahil şehirlerinde oturan 18 ile 50 yaş arasındaki bütün İngiliz tebaasını derhal göz hapsine almalarını emretmişlerdir. Bu tedbirin ıssal altındaki Fransanın bombardımanına karşı mukabele olmak üzere alındığı söyleniyor.

Göz hapsine almaları emredilen Fransız Fasındaki İngiliz tebaasının çoğu Rabat'ta ve büyük Kazablanka limanında oturmaktadır. Saffi, Mogador ve Agadir sahil şehirlerinde de daha başka İngiliz tebaası dağılmış bir halde bulunmaktadır. Zannedildiğine göre, askerlik yanında bulunan bütün İngiliz tebaasının Fas içine günde, rimleş maksadıyla müzakereler cereyan etmektedir. Londrada haber alınabildiğine göre, bunların göz hapsine konulması meselesi ıtiraz mevzuu teşkil etmemiştir. Fas'taki İngiliz tebaası başlıca ticaretle meşgul kimselerden ve bazı müteakidlerden mürekkeptir.

Cephelerde durum

(Başarılı 1 inci sayfa)

Bugünkü cepheye bozguna uğramak, ricat etmek veya zayıf vermek, ikinci planda kalmıştır. Stratejik noktaları kaybetmekle büyük arazilerle beraber, mühim kuvvetler de muhasara altına girmektedir.

Onun içindir ki Almanlar şiddetli kar fırtınalarına ve sıfırlı 30 derece soğuklara rağmen taarruza başladıkları günlerdeki şiddetli harpler vermektedirler. Almanya'nın, doğu cephesinde bozguna uğraması, bir hayat memet meselesi olduğundan, Alman ordusu her güçlüğü yenmek azmindedir. Alman milleti, uzun ve yıpratıcı teşebbüs, ten sonra ancak, büyük zafer haberi ile teselli bulabilir. Libya cephesi için şimdilik söyleyecek bir şey yoktur. Rommel'in taarruza hazırlanmış kabul etmek lazımdır.

PASİFİK HARBI

Japonya Sir Staffor Kirips'in te maslarını bekleyecek mi? Bunun söyle bir neticesi olabilir: Taklifler Hint milliyetperverleri tarafından kabul edilmez, tatmin edilmiş bulunmaz ve Hindistanda mutad olan taşkınlıklardan biri vukua gelebilir. Bu, Japonya için kuvvetli bir avantajdır. Mihverin propagandası, Kirips'in seyahatten evvel havayı oldukça bulandırmış bulunuyordu.

Eğer böyle bir ihtimal üzerinde düşünürsek ve Avustralya hakikaten Amerikan kuvvetleri tarafından, taarruzu önleyebilecek bir kuvvetle tahkim edilmekte ise, Japonya, daha az yorucu ve daha fazla siyasi ve askeri zafer temin edecek bir cephe açabilir. Birmanya cephesinde, Sibirya cephesinde, Seylânda, Madagaskarda, kayda. Gerçi istifa harpte kademe kademe usulünü takip etmek usuldür. Fakat bugünkü şaşırtıcı harpte daima, beklenmeyen hâdiseler olagelmıştır. Bununla beraber Japonya'nın Avustralyadan vazgeçeceğini tamak fazla nikbinlik olur. Belki de Amerikan kuvvetlerini bir daha harbe mecbur etmek için kaybedilen zaman, gene bir kazanç ümidi için feda edilmektedir.

Ne dememeli?

Sunmak, uzatmak, vermek demektir; fakat daha çok küçükten büyüğe bir şey vermek yerinde kalmıştır: Yağca, resmi tefritatca, idarece kükükten büyüğe..

Ancak büyüklük, büyüklükleri icabı olan tevazu ile bu kelmeyi kendileri kullanmazlar.

Bunun için meselâ (kitabından bir tanesini bana da verdi) demeli, (bana sundu) dememeli.

Tütün ve Gençlik

Yazan: MAARİF VEKİLİ
HASAN ALİ YUCEL

Tütün meselesi için söylediklerimiz sözler ve aldığımız kararların, okulda ve evde, bütün memleketi yaygın, büyük bir etki yaptığını görmekle memnunuz. Analar babalardan aldığımız mektuplar, milletimizin terbiye ve ahlakta, çocuklarımıza karşı ne kadar dikkatli ve uyanık olduğunu göstermektedir. Bir anne, kocasını kalb hastalığından dolayı nasıl emekliye ayırdığını, ayırdıktan sonra bu rahatsızlığın salt tütünden doğma geçici bir kalb arızası olduğunu, fakat iş isten geçtiği için yeniden vazifesine döndüğünü, çocuklarına karşı vazifesini daha az maddi imkânlarla yapabildiği için nasıl üzüldüklerini, öyle dokunaklı bir dille anlatıyor ki, bu mektubu okuyup da tütüne düşman olmamak mümkün değildir.

Biz tütün meselesini, basit bir alışkanlığı karşılamak alımıyruz. Bu; Türk gençlerinin ve çocuklarının terbiye, ahlak, ve inzibatı davasıdır. Kötü ve kaba konuşmalar, çok defa elinde sigarayı tellerinde telendire, akıllarına büyüklük taşıyarak, çizip dolayan ayak çocuklarımızı rastırıyor. Şunu bilmelidir ki, bir milletin terbiye otoritelerinin belli bir konuda tedbir almaları; hatıra gelebilen diğer konuları ihmal ederek sadece biri üzerinde durmuş olmaları demek değildir. Hastaya ve hastalığa, nasil derece ve cins tertibiyle tedavi yapıp ilaç verilirse, terbiye içinde de aynı usule uymak zaruridir. Memleketimizde alelerin para vaziyeti, miliyonu geçen talebeye üniforma yaptırmaya müsait olmadığına göre, meselâ tütün yasasını, bu işe bağlamak, senelerce bu tedbirden vaz geçmeyi icap ettirir. Kalemle öğüt verirken, iş yapan insanların ruh duygusunu ve için de bulundukları zaruretileri hesaplama daha pratik ve doğruya daha kolay götürücü bir yoldur, sanırım.

Tütün yasası, bilhassa yüksek öğretim muhitinde çok iyi karşılanmıştır. Sınıflarda yere atılmış izmaritler gören ve bundan tüzen büyük çoğunluk, tütün için arkadaşları üstünde bizim verdiğimiz emirleri, en yakkın kontrol edecek yardımcılarımızdır. Fenalık yapmamak yetmez. Fenalığa karşı durmak lazımdır. Gençlerimiz bu hakikati duymuşlardır. Her davada olduğu gibi, bu memleket ve gençlik sağlamlığı savaşında da onlara inanıyorum ve başarıya bunun için güveniyorum. "Yedi Gün,, den

İstanbul piyasasına 150 ton pirinç, 300 ton fasulye, 1600 teneke peynir, 600 teneke sade yağ, 100 ton bulgur veriliyor

Ankara, 17 (Vakit muhabirinden) — Haber aldığımıza göre İstanbul piyasasında bazı gıda maddelerinin darlığı nazarı dikkate alınarak ayda 150 ton pirinç, 300 ton fasulye, bir parti olarak da 1600 teneke peynir, 600 teneke sade-

yağı ve 100 ton bulgurun piyasaya ihtiyacı karşılamak üzere toprak ve ticaret ofisleri tarafından satışa arz edilemesi için ticaret ve kâletinden bu müesseselere emir verilmiştir.

Berlinden verilen bir habere göre Sovyet kıtaları

Türk hududu boyunca ilerliyor

Berlin, 17 (A.A.) — D. N. B. nin çok iyi haber alan kaynaklarından öğrendiğine göre İranda Rumıye gölü istikametinde ilerlemekte olan Sovyet kıtaları Revandub yoluyla cenup batıya doğru Türk hududu boyunca ileri hareketlerine devam ediyorlar. Sovyetlerin daha şimdiden Musul çevresine muvazı bulunan hudut bölgesine vardıkları söylenmektedir.

Aynı kaynaktan öğrenildiğine göre Rusların niyeti bütün batı bölgesini Kermangaha kadar ıssal etmektir.

Gandinin evinde

Mühim konuşmalar oluyor Kirips

Hindistan valisinin evinde kalmayı istemedi

Bangkok, 17 (A.A.) — Stefani: Panendien kongresinin müteaddit seferleri ve bu arada Cavahirlal Nehru, Vardh'ya gelecek Mahatma Gandinin evine gitmişlerdir. Nehru daha önce ayrıca Gandi ve kongrenin reisi Mavlana Azad ile görüşmüştür.

Krips'in seyahatle aynı zamana tesadüf eden bu toplantıya büyük bir önem verilmektedir.

Kripse ev hazırlanıyor

Yeni Delhi, 17 (A.A.) — Burada öğrenildiğine göre, Sir Krips gayri resmi liderlerle serbestçe buluşmak maksadıyla yeni Delhi'ye kalacağı müddetce umumi valinin misafiri olmaya tercih etmektedir. Bu itibarla mumaleyn için şehir civarında bir ev hazırlandığı sanılmaktadır.

Almanya

Romanya, Macaristan ve İtalyadan

850 bin asker istedi

Londra, 17 (A.A.) — Taymis gazetesini diyor ki: Almanya, Rus cephesi için Romanyadan 300 bin, Macaristandan 300 bin, İtalyadan 250 bin asker istemiştir. Buna karşılık olarak hesaba Balkanlarda toprak vaatmiştir.

Şark cephesinde

Kar fırtınaları içinde

Büyük meydan muharebeleri devam ediyor

Berlin, 17 (A.A.) — Alman orduları başkumandanlığı, 16 martta düşmanın Orel doğu cenebunda bir Alman tümeninin mevzilerine şiddetli hücumları yaptığını bildirmektedir. Kar fırtınaları ve soğuga rağmen Alman piyadeleri Sovyet hücumlarını besele ni püskürtmüşlerdir. Bu şiddetli savaşlar neticesinde püskürtülmüştür. Bolşevikler 6000 telefât vermişler, yüzlerce esir bırakmışlar ve önemli miktarda malzeme kaybetmişlerdir.

Cephehin merkez kesiminde bir Alman kolordusunun mevzilerine karşı yapılan hücumlar esnasında kayıplar daha fazla olmuştur. 5 marttan 1 marta kadar olan zaman zarfında gece gündüz yapılan bütün hücumlar şiddetli savaşlar neticesinde püskürtülmüştür. Bolşevikler 6000 telefât vermişler, yüzlerce esir bırakmışlar ve önemli miktarda malzeme kaybetmişlerdir.

Moskova, 17 (A.A.) — Harkof hemen dolaylarında şiddetli bir meydan muharebesi olmaktadır. Bu büyük endüstri şehrinin içinde Rusların eline düşmesi muhtemeldir. Ruslar, Orel - Kurek Harkof hattındaki Alman mevzilerinde bir gedik açtıkları sonra Almanların şiddetli mukavemetine rağmen ilerlemişlerdir.

Krasnaya Zvezda gazetesine, daha şimdiden Harkof şehrinin içinde çete muharebelerinin olduğunu haber vermektedir. Almanlar Harkof aldıktan biraz sonra 14 bin sivil kurşana dizmişlerdir. Şimdi 1200 Rus da idam edilerek ölüme

Stokholm, 17 (A.A.) — Rje cephesinde harekâta bulunan Rus kıtaları Viazmanın 17 Km. doğusunda bir yer almışlardır. Bu yerin Pajovka olması muhtemeldir. Rusların eline pek çok miktarda hâlp malzemesi geçmiştir.

POLİTİKA

Millet Meclisi yaz faaliyetine başlarken

Büyük Millet Meclisi yaz mesaisine başladı. Büyük Millet Meclisi kış tatilinden sonra ehemmiyeti dünya tarafından tekrar edilen mevsimin olaylarını beklerken bir yandan da yeni kararlar alacak, yeni kanunlar, bilhassa hükümetin işi meşgul olacaktır. Mebuslarımız intihap dairelerinde halkla başbaşa kalıp ihtiyaçları, derdleri bir kere daha yakından gördükten sonra tesiri vazifelerinin başlarına geliyorlar. Onların gördükleri hadiseler, hükümetin aldığı tedbirler birbirini tamamlayan bir millet ve hükümet vahdetini ifade etmektedir.

Millet Vekilleri halkla temas ederken hükümet peynimleli şartların icap ettirdiği, hayatın zaruretleri bir takım tedbirler aldı. Bunların bir kısmı iktisadi işlerin ve zirai faaliyetin tanzimi hususunda alman kararlardır. Meclisin tatil ayları içinde hükümetin başarmaya çalıştığı bu işlerin ehemmiyetini inkâr etmek mümkün değildir. Kömür meselesi, dokuma işleri, ve zirai hazırlıklar üzerinde yapılan çalışmalar dikteyle lâyak hususiyetler göstermektedir.

Her biri normal zamanlarda da büyük bir zaman ılgal ederek tahakkuk edilecek mahiyette olan hadiselerine bugünkü şartlar içinde derhal tamamlanması beklenemez.

Bugünkü şartlar itiraf etmeli ki normal zamanların hesabı ile ölçülebilecek mahiyetler arz etmektedir.

Harbin her türlü icapları ile karşıya bulunduğumuz ve hükümetin devlete, halka ait her mesele ile adeta bütçe tanzim ederken meşgul olmasının zaruri olduğu bir zamanda bunun büyük bir önem taşıdığını teslim etmek iltisap eder.

İstemeyle müktebîr olmak arzı, emsali mesafeyi kısıltmak için alınacak tedbirlerin başı ucunda emsali bir tarife malik ekonomik organizasyon gelir. Bu noktadan Türkiye'nin tarihsiz olduğunu söyleyebiliriz. Cumhuriyet Türkiye'si de aynı nâmevut olanları mevcut hâline getirmeye çalışır. Müsairatımızın hiç olmazsa bir iki asırlık tarihi olan iktisadi müesseseleri yanında biz ancak onları henüz planlarını hazırlayabiliyoruz.

Harbin zaruretleri bizi bu şartlar içinde karşıladı.

Bu hale rağmen güçlükleri yenmeye mektedir oluyoruz. Müsairat zamanın yarattığı ekonomik organizasyonları idari tedbirlerle, nizamnamelerle yaratmak mümkün değildir. Bunları böylece bilerek zaman faaliyetine hâleyle kapılmadan, ciddi bir surette ve randımanlı hesaba katarak başlamak mecburiyetindeyiz. Bize tarihin alıp getirdiği şartlar ve dünyanın cereiğirdiği müthiş buhranlar önünde daha bir çok sıkıntılar çekebiliriz. Daha bir çok fedakârlıklara katlanmamız icap edebilir.

Fakat bütün bunları tek bir maksat, tek bir dava için kabule tereddüt etmeyiz. Türkiye'nin, istiklali ve toprak bütünlüğü!

Büyük Millet Meclisinin yaz mesaisi de davaları bu bakımdan mülâhaza etmek ve milli birliğe, Büyük Şef'in intihabı bayrağı altında yeni yeni örnekler vermektir. Meclis yaz faaliyetine bu hava içinde başlarken.

SADRI ERTEM

Yeni Belediye talimatnamesi

Şehir Meclisi tarafından kabul edilen yeni Belediye talimatnamesi bir kaç güne kadar gazetesinde ilân edilecektir. İlân muamelesi ikmal edildiği tarihten itibaren üç ay sonra tatbik mevkii ne girecektir.

VAKIT	Çarşamb. 18 Mart		Perşemb. 19 Mart	
	Sefer: 30	R. evvel: 1	Kasım: 131	Kasım: 132
Güneşin doğuşu	6.06	11.48	6.05	11.46
Güneşin batışı	12.22	6.04	12.23	6.03
İhtidat	15.46	9.28	15.46	9.27
Akşam	18.20	12.00	18.20	12.00
Yatsı	19.50	1.31	19.51	1.31
İmsak	4.30	10.12	4.28	10.09

ŞEHİR HABERLERİ

Despinaya kim kürtaç yaptı?

Yakalanan kadınlar doktorun ismini vermiyorlar

Müddeiummülk bundan bir müddet evvel meydana çıkarılan kürtaç faciastı etrafındaki tahkikata ehemmiyetle devam etmektedir.

Yaptığımız tahkikata nazaran bu faciadan cereyan geldiği söylenmiştir. Beyoğlunda Ağaçamışında Balçık çıkarmada 16 numaralı evde oturan Despinaya isimli genç kız gayrimüslim bir çocuğa hamile olduğunu hissedince hem tanıdığı bir kadına müracaat etmiş, bu kadın diğer bir arkadaşısı ile Despinayı ebeve götürmüştür.

Genç kıza muayene eden ebe: — Artık ben bir şey yapamam, doktora gidip kürtaç yaptırmanız lazım, diyor demektir.

Bu tavsiye üzerine kadınlar Despinayı bu sefer bir doktora götürmüşlerdir ve doktor Despinaya kürtaç ameliyatı yapmaya karar vermiştir.

Fakat ameliyat neticesinde Despinanın rahmi ve barsakları delinmiş, bir müddet sonra da ölmüştür. Mesele nin meydana çıkması ve genç kızın mezardan çıkarıldıktan sonra morgun ölümlü sebebi tesbit etmesi üzerine yukarıda bahsettiğimiz iki kadın yakınına etmek istemektedirler. Bu kadınların itiraflarından sonra suçlu olanlar anlaşılacak ve haklarında takibat yapılacaktır.

Çay ve kahve satışı menedildi

İstanbul vilâyetinden:

1 — Koordinasyon heyetinin 299 sayılı kararına müsteniden 17 mart 942 sayılı günün sabahından itibaren her nevi çayla çiy, kavurmuş veya döğümüş kahvelerin satışı ıgarı ahire kadar menedilmiştir.

2 — Ticaretle ıstıgal eden bütün halk ve hükmi şahıslarla ticaret maksadıyla ellerinde çay ve kahve bulunduranlar ve çay ve kahveyi imal ettikleri maddelerde kullanan bütün şahıslar 17 mart 942 sabahı ticarethane, mağaza, dükkân, depo, ambar, fabrika ve imalâthanelerinde, şube, komisyoncu ve acentelerin nezdinde ve satış yerlerinde mevcut çayla kahvelerinin cins ve miktarlarını ve bulundukları yerleri gösterecek bir beyannamayı 18 mart çarşamba akşamına kadar bulundukları yerin en büyük mükiye memuru mahbus mu kabulinde vereceklerdir.

Lokanta, otel, kiraathane, çayhane, gazino, bu gibi umumî yerler de ellerinde bulunan miktarlardan bey kilo kahve ve 2 kilo çaydan fazlasını yukarıdaki şekilde beyan etmeye mecburdurlar. Bu mahallerde beyana tabi tutulmayan kısımlardan plimsiz çay ve kahve satılması serbesttir.

3 — 17.3.942 salt sabahından evvel satılmış olup da henüz müşterilere teslim veya gösterdikleri yere sevk edilmeyen satış elinde kalmış çekirdek ve çekilmiş kahveler satış tarafından sevkolunmayarak verilecek beyannamaya dercedilir.

4 — 17.3.942 salt sabahından evvel satılmış ve müşterisine teslim edilmek üzere yola çıkarılmış, yani satılmamış elinden çıkış ve fakat müşteri eline varmamış olan çay ve kahveler mükerriye varlığı günü takip eden günün

akşamına kadar ikinci maddede yazıldığı şekilde ayrı bir beyanname ile bildirilir.

5 — Ticaret ofisinin elinde bulunan kahveler beyana tabi değildir.

6 — Beyanname veremeyenler, diğeri halde beyanname vermedikleri veya beyanname verip de mevcutlarını noksan gösterdikleri anlaşılanların ıcap eden yerlerinde, millî korunma kanununun 4156 sayılı kanunla muadeli 65 inci maddesi mucibince vali ve kaymakamlara verilen salâhiyet dahilinde arama yapılacaktır.

7 — Çay ve kahvenin satışına ne vakit müsaade edileceği bûkure bildirilecektir.

Et narkı yükseltilecek

Fiyat murakabe komisyonu perşembe günü yapacağı toplantıda et meselesini konuşacaktır. Dün mezbahada 4 koyun kesilmiş ve kalan kısmı sığır ve mandalara telâfi edilmiştir.

Bu toplantıda hem keallimesi lazım gelen hayvanlar ve hem de bazı sebzeler yâkından yeniden konacak Zam konuşulacaktır. Yeni zammın 10 15 kuruş kadar olacağı tahmin edilmektedir.

VAKIT

Daima halkın menfaatinin düşünür, her sayısında en seçme vazırlar nesreder

Yaşamak Zorunda BUDAPESTE MACERASI

Yazan: Fransuva Körmendi Çeviren: Muzaffer Acar

— 16 —

reğeller.

İhtiyarlar Kadar'm başından geçenleri bir türlü anlayamıyorlardı. Sonra Pestede günler yeni den seçmeğe, hem bu sefer daha hızlı geçmeğe başladılar. Bazen bütün gün evde kalarak vakitini yemek odasının penceresinden dışarıyı seyretmekle geçiriyorlardı. Fakat bütün bunların hiç ehemmiyeti yoktu, çünkü sakindi ve cebinde kalan bir kaç kuron daha epey bir zaman ona kâfi gelebilirdi. Asıl mühim olan sükûnetti. Lehner kibar, nazik bir tipti. İngiliz zabiti de umumiyet itibarıyla, kibar, nazik bir tipti. Fakat hiç kimse den bir şey istemek, bir şey beklemek doğru değildi. Kadar bunu çok güzel takdir ediyordu. Sakindi, hayat güzeldi. Yaşıyordu. Yaşamak da güzel şeydi. Söyle diğündü:

— Ya İtalyanların 9 teşrinievvel 1917 deki on bir kere üstüste yaptıkları taarruzlarda... Yahut, şimdi, daha bir kaç gün evvel huduttan dönerken on adam attıktan sonra arıkanam... Evet. Bu çok güzel bir tesadüf. Mesut bir tesadüf. Hem yakında kış da bitecek. Sülh içinde de bulunuyoruz. Sonbaharda politiktığı kaydolur.

Yemek teşhiri yasağı

Uç ay sonra tatbik edilecek

Lokanta camekanlarında yemek teşhiri yasağının tatbik işi etrafında Daimi Encümen tetkiklerini ikmal etmiştir. Buna ait meclis kararı kazalara teliğ edilmeye başlanmıştır. Karar üç ay sonra tatbik edilecektir.

Bir tüccar ameliyattan öldü

İkinci Abdülhamidin hekimlerinden meşhur Basurcu Ağâh (paşa) nm oğlu Hayrettin bir tüccarın ölümlüne sebep olmakta suçlu olarak adliyeve teslim edilmiştir. Osman isimli bir tüccar basur hastalığından muztarip olduğu için bir tanıdığına derdini açmış, bu tanıdığı da Osman, Basurcu Ağâh (paşa) nm oğlu Hayrettini tavsiye etmiştir. Bu tavsiye üzerine Osman Hayrettin'in Siraservi lerdeki apartmanına gitmiştir.

Hayrettin hekim olmadığı halde, babadan kalma sanattır mülahazasıyla Osman ameliyattan bir müddet sonra acı sancılarla kıvrılarak ölmüştür. Osmanın cesedi morga kaldırılmış, diplomasız doktor da adliyeve teslim edilmiştir.

Belediye imar ve inşaat hareketleri duruyor

Öğrendiğimize göre, Dahiliye Vekâleti Belediye muhasebe bütçelerinde hususî idare bütçelerinin hayat pahalılığı dolayısıyla imar ve inşaat hareketlerini normal vaziyet avdet edinceye kadar geri bırakmalarını vilâyetlere bildirmiştir.

Ölüm

Devlet Denizyolları Neşriyat ve propaganda âmiri, eski gazeteci arkadaşlarımızdan Salâhattin Enişin babası, esbak Konya jandarma alay komutanı emekli albay Eniş Atabey vefat etmiştir. Cenazesi bugün öğle namazını müteakip Teşvikiye camii'nden kaldırılarak Feriköy mezarlığında ebedî istirahatgâhına tevdi edilecektir. Arkadaşımıza ve ailesi efradına beyan taziyet ederiz. Allah rahmet eylesin.

25 yil evvelki Vakit

18-3-917

Japonya Sibiryaya müdahale edecek

Amsterdam — Londra gazeteleri bildiriyor: Amerika ve İngiltereden gelen raporlarda Japonya'nın Sibiryaya müdahalesine bir emri vaki nazariyle arkaadılmaktadır.

Görüp düşündükçe

Belçikadan gelen kum!

Dün bir arkadaşla, tramvayda buluştum. Elinde paketler vardı. Sabah sabah bu kadar yüklü olusunu yadırgadım.

— Ne bunlar?

— Diye sordum.

— Bardak!

Dedi. Paşabaşca cam fabrikamızda yapılmış bir takım. Ben de bir düzine billür çay bardağı yaptırmak istiyordum. Arkadaşa da sordum. Aramızda şu sözler geçti:

— Hayır, kristal yapıyorlar.

— Niçin?

— Hafif kristal için kullanılan kum, bizde yokmuş.

— Nasıl olur canım? Kimse soramaz, nerelerde aramışlar, böyle bir sonuca hangi incelemelerle varmışlar?

Dostum, susta. Ben:

— Feld, dedim; evvelce bu fabrikada yapılmış kesme billür ışık takımları, vazolar görmüştüm. Onlar nasıl yapıldı?

— Onların kumu dışarıdan, Belçikadan getiriliyormuş.

— Belçikadan ha!..

Bu son cümle, ağzımdan tır çıkış gibi fırlamıştı.

Belçikadan gelecek kumla kristal esya yapmak, bana Belçikadan gelecek su ile değirmen çevirmek gibi tuhaf görünüyor. Acaba emeldik aynalar, meşhur İngiliz vitreleri, Rus kadehleri de mi Belçika kumlarıyla yapıyor? Bizim emleketimizde bu cins kum yok mu? Nerelerde, ne vakit aradık.

"Maden arama enstitüsü", ni bu husustaki fikri nedir? Aramaları, bulmadan her şey yoktur. Yüz elli yıl önce bizde maden kömürü de yoktu. Boraks, krom, linyit, demir de yoktu. Fakat şimdi bunları kendi kendimize bulmuş olmanın aldığımızı, artanını satıyoruz da.

Belçikada çıktığı söylen "kum", u, tabiat yalnız oraya mı bahşlamış? Meselede böyle bir yaradılış imtiyazı varsa, ne olur. Fakat sayet iş öyle değilse, kum kendi yurdumuz içinde araması bir suç olur.

Bizim eski "çeşni billür", 14. yüzyıla ve eski billürümüzün kumları acaba nereden geliyordu? Bu mütehassısları bu noktaları aydınlatırlar.

HAKKI SUHA GEZGİN

Çanakkale zaferi

Bugün, harp tarihimizin en büyük bir günüdür. 18 mart 1915, mukayese edilmez bir düşman kuvvetinin Türk azmi ve Türk yurt sevgisi önünde nasıl mahvolduğunu en güzel ve efsanevi bir misalle tarihe mal etmiştir.

18 mart, hepimiz ve bütün dünya pek iyi biliyor. O kadar ki "Türkin hayatı halkı kalmamıştır, o bir Avrupa milleti olmaz", diyenlerin bile övmekten kendilerini alamadıkları bir harple. Türk milleti hem bir Avrupalı, hem e yaman bir dövüşçü olduğunu o gün de isbat etmiştir.

Bütün tafellatı ile 18 martın tarihi çok uzundur. Bir değil bir kaç eseri dolduracak mevzudur. Anlatılmasına gelinece:

Sakın bir deniz. Berrak, lekesiz bir gök boşluğu. İmrozdan Bozcaada'ya kadar bütün ufuklarda acaile eden bir çırpınma hareketi sezilmektedir. Günderler sipirler de düşman bekleyen Mehmetçikler, keşfe giden bir tayyaremizin getirdiği su haberi duyuyorlar: Kuvvetli bir İngiliz - Fransız filosu boğaza doğru yaklaşmaktadır.

Sabahın saat 8.30 unda filo görünüyor. 10.30 da dördü geride olmak üzere 12 zırhlı ve bir çok torpido boğaza doğru ilerlemeğe başlamıştı. En önde Swiftör, arkasından Agamemnon, Lord Nelson, Küin Elizabeth, Enfleksiabi ve Prens Jorj.

Prens Jorj Rumeli kıyısını, Swift de Anadolu kıyısını takip etmekte, diğer en kuvvetli gemiler de boğazın orta yolunda yürümekteydi.

Saat 11.15 de Swift ilk mermisini Haliçli sirtlarına atması ve İntepenin mukabelesi ile tarisumla kazanacağını...

Diye düşündü. Ve bu paranın evvelce her ay başı ailesinden aldığı harçlıktan başka bir para olduğunu hissetti. Bu borç alman bir paradan, hattâ zabıtlığından bir zamanlar aldığı maaştan da daha başka bir para idi.

Bu parayı alırken namuslu bir işde çalışması bir şeyler öğrenmesi bir meslek sahibi olması lazım geldiğini biliyordu.

Mösyö Maks Huber kendisine masasını gösterirken:

— Sizden faydalı ve dürüst bir hizmet bekliyorum dostum.

Demis ve Kadar da daireden eve döndüğü ilk gece acımasa:

— Öyle zannediyorum ki bu vazifede faydalı ve dürüst iş göreceğim amca, demisti.

Dairede yavaş yavaş meslek arkadaşları ile tanıştı ve o zamanın dilini ve insanların konuştukları lisanı anlamaya başladı. Renkli figler, antetli kâğıtlar, süitün süitün rakamlar arasında günlerini geçiriyor ve ilk bakışta ne başı ne sonu görünüp anlaşılan bu işin ortasında bir mevki ılgal ettiğini görüyor ve bütün bu faaliyetin, bütün bu süitün süitün rakamların bir tek gaye için, hesapların sonunda döndüğü ilk gece acımasa:

— Öyle zannediyorum ki bu vazifede faydalı ve dürüst iş göreceğim amca, demisti.

Dairede yavaş yavaş meslek arkadaşları ile tanıştı ve o zamanın dilini ve insanların konuştukları lisanı anlamaya başladı. Renkli figler, antetli kâğıtlar, süitün süitün rakamlar arasında günlerini geçiriyor ve ilk bakışta ne başı ne sonu görünüp anlaşılan bu işin ortasında bir mevki ılgal ettiğini görüyor ve bütün bu faaliyetin, bütün bu süitün süitün rakamların bir tek gaye için, hesapların sonunda döndüğü ilk gece acımasa:

Odun narkının serbest olması düşünüldü

Belediye İktisat işleri müdürlüğü odun, kömür satışındaki nark usulünü kaldırarak serbest bırakılması için tekliflerde bulunmaktadır. Gelecek yıl İstanbul'da odun, kömür ihtiyacını ölemek üzere şimdiden kaçbeden tedbirler alınmıştır. Odun ve kömür mebzul miktarda şehrimize getirilecektir.

Hâzım 25 yıllık sanat hayatını anlatıyor

Konuşan: Hasan Bedrettin Ülgen

Hâzım Akasaya Palas filminde Vasfi ve Cahide ile beraber

Şehir tiyatrosunun sevimli sanat-kârı Hâzım Körmüğü ile karşı karşıyayız. Onu, tiyatrodaki ve sinema perdesinde, tanımayan hemen hemen yoktur.

Karagöz seyreden mini mini küçükler de onu pek iyi tanırlar.

Bugün, bu değerli sanatkar 25 yıllık sanat hayatını idrak etmiş bulunuyor. 4 Nisan'da kendisinin Şehir Tiyatrosunda büyük bir jübile tertibi edilecek, sanatkar halkın coşkun alkışları arasında kutlanacaktır.

Bana yirmi beş yıllık meslek hayatını, hatıralarını, tiyatro hakkındaki düşüncelerini şöyle anlatmaya başladı:

SAHNEYE NASIL GİRDİ

— Tiyatro hayatına karagöz oynatmakla girdim. Gayem de karagöz oyununu devam ettirmek, ilerletmekti. 7-8 yaşlarıma geldiğim vakit, babam beni hümayun müzikasına koydu. O zaman bir de tiyatroya kolu vardı. Haftada bir kaç gece karagöz oynatırlardı. Bunu o kadar zevkle seyredirdim ki, tahmin edemezsiniz. Eve geldiğim vakit de onu taklit etmeye başladım. Mükavvadan karagözler yaptım. Bir de yatağa karşıya elime geçirerek evde karagöz oynatmaya başladım. Sonra evde başlayan bu merak arttı. Mahalle aralarına çıktım. Tam bu esnada babam öldü. Şemsül-mekâtib'de leyli belebe idim. Nehari okudum. Daha sonralar, Kabaktaş idadisine devam etmeye başladım. Fakat meşet derdi. Anamı geçindirmek kaygısı bana okumamı engelledi.

16 yaşında belediye zabıt kâtibliği vakıfına doğunca bir maaşla tayin edildim. Artık karagöz de iyi oynatmaya başlamıştım. Takatlerim hoş gitmeye başlamıştı. Darülbeyde yeni teşekkül etmişti. Hayatı Beyin defileleriyle darülbeyde girdim. Hahak unutturdum; Benliyan kumparı yaşında da bir sene kadar figüranlık yaptım.

SANATKARIN HATİRALARI

— Meslek hatıralarımdan bahsederseniz?

Düşündü, ve: — Hatıralarım arasında, çok acı tesir bırakanları da, çok tıhaf olan vakaları da var.

Acı tesir bırakanların bir kısmı, o yuncu namı altında dolayışım, gezdiğim yerlerde, vapurda, gaminoda, evimde, hiç bir yerde kimsenin bana ehemiyet vermemesidir. Oyuncu. Ne olacak işle! Diyip geçenele. Bu yüzden çok samimi komşularımızın anemle (oyuncunun annesi) diye konuşmaya tenezzül etmediklerini görür isitirdim. Umumi harb bitmiş, mütekele imzalanmış. İstanbul ılgal edilmişti.

İlgal ordularından bir asker bir gün bir Türkin fesini kaparak atmış, avarlarında kavga çıkmış, tasadüfen ben de oradan geçiyordum. Beni de gahit olarak karakola götürdüler. Herkesin ismi, mesleği soruldu, bana da bu arada aynı sualler tevcih edildi. Ben de adam Hâzım. Mesleğim tiyatro, demez zabıt lağdımı yuttular.

— Senin şahitliğim hayırk olmaz, diyerek beni savdılar.

BİR BABANIN SAHNEYE ATILIŞI
Bir gün de Adanada bir piyes oynuyorduk. Biz her memlekette temsil vermeye çıktığımız vakit oradan yarıdım kimseler alıyorduz.

Yine böyle Ziya isiminde birini aldık. Tasadüfen bu çocuğun babası da temsil esnasında hazır bulunuyordu. Eser icabı, olarak ben peder rolündü. Ziya da oğul rolünde idi. Bir kız öğrencimin almasını istiyordum. Bayan da sahnedeki idi. Ben:

— Oğlum Ziya, bu kıza evlenecek sin, diye bağırdım.

Bunu hakikî bir evlenme olduğunu zanneden Ziyanın sahne önünde tiyatro seyreden babası birden bire bağırmağa başladı:

— Evlenme Ziya, oğlum evlenme, bana acı.

Diye bar bar bağırmağa başladığını gördük. Etraftan yetiştikler, güç belâ bunun oyun olduğunu susması lazım geldiğini söylediler.

Başka bir yerde (Cehennem) piyesi ni oynuyorduk. Piyeste ağlanmasa, gülmüsesi lazım gelen yerlerde seyrilerde hiç bir hareket görülüyordu. Hiç kimdamadan seyrediyorlardı. Oyundan sonra kendilerine soruldu:

— Buranın halkı böyledir. Ağlamak erkeğe yakışmaz, gülmek de size karışır ayır olur diye gülmüyorlar, dediler.

ESKİ VE YENİ SAHNE

— Eski ve yeni tiyatro telâkkileri arasında ne gibi farklar görüyorsunuz?

— Öyle muazzam, öyle uzun bir ara. Şimdi öyle bir yükselme var ki; anlatmak kelime bulamıyorum.

Sanatkarın kıymeti cümhuriyet devrinde görülmüştür.

— Belki ve yeni tiyatro eserleri ara-

asında ne gibi farklar buluyorsunuz?

— Eski eserler arasında bugün bile kıymetleri takdir edilebilir var. Fakat asıl onun canlı ve muntazam surette temsilini bugün kabil olabiliyor. İbnül-refik Ahmet Nuri merhumun vücude getirmiş olduğu eserleri pek beğenirim.

Ben tiyatro hayatında o kadar arıktı o kadar yoksulluk çektim, o kadar kötü günler gördüm ki, bugünkü tiyatro tekemmülü ile mukayese etmekten acizim. Kaloriferli odalar, muntazam sahne, salon, makine haline gelmiş bir çalışma sistemi ancak günümüzde edilebilmiştir.

HALKEVLERİNİN FAALİYETİ

— Tiyatronun âtisi için düşünce-

leriniz var mıdır?

— Halkı evleri yurdun her bölgesinde de bu zevki halka vermeye çalışıyor ve tatmin de ediyor.

Bir gün gelecek, bu evler her yerde tam manasıyla tiyatro ihtiyacını temin edecektir.

— Günlük çalışma programınız?

— Ev işleriyle meşgul olmayı çok severim. Mutfak işlerine bayılırım. Tamirat da yaparım.

Sanat, istisnasız, bütün seyirciler tarafından takdir edilen Hâzım, bu sevimlinin hazını duymaktadır.

— Evet diyor, halk beni seviyor, a-

lâka gösteriyor, iktisadladığım zaman kocamış olduğum için sevmelerini görmek istiyorum.

Bayan Mevhibe İnönü'nün de yük-

sek himayeleriyle hazırlanmakta olan sanatkarın bu jübilesi, ona, istediği değerli kıymetin bir kere daha temin edilmiş olduğunu gösteren en değerli bir delildir.

25 inci sanat yılını idrak eden sanatkar, daha genç ve dinçtir. Sahne, mizin yıldızı olarak daha uzun seneler kalacaktır. 4 Nisan günü, bize gösterecek olan "Deli Dolu", opereti ile bunu hepimize teslim ettireceğine inanıyoruz.

Hâzım, tarihî piyeslerin birinde

Sanayi Kanunu Lâiyhası Meclise verildi

Lâiyhada mühim ve faydalı değişiklikler yapılmaktadır

Ankara, 17 (Vakit muhabirinde.)

— Hükümet sanayi kanun lâiyhası, meclise takdim edilmiştir. Haziran başında yürürlük müddeti sona erecek olan Teşviki Sanayi kanunu ve ekleri esas itibarıyla muayyen bazı vasıfları haiz sınıal müesseseler istisna edilecekleri muafiyetleri ve bunların tatbik şekillerini tayin etmekte ve sınıal faaliyetimizin tanzimi ve kontrolünü temin edecek mahiyette hemen hiçbir hüküm ihata etmemektedir. Halbuki bu kanunların neyrinden birer geçen zaman içinde millî sanayimiz oldukça genişlemiş, gerek teknik, gerek iktisadi, gerekse memleket müdafası bakımından sınıal faaliyetin tanzimi ve kontrolünü lüzumlu ve zaruri kılacak bir dereceye dahil olmuştur. Geçen bu zaman içinde muhtelif tarihlerde bu gaye ile nesredilmiş bulunan sınıal mamulâtın maliyet ve toptan satış fiyatlarının tesbiti, sanayie lüzumlu teknik elemanlar yetiştirilmesi ve sınıal mü-

seselerde mesleki kurslar açılması hakkındaki kanunlara da bu lüzum ve zaruretin tamamen karşılanmadığı görülmüştür. Bu maksatla ha-

zırlanan lâiyhanın derpiş eylediği esaslar şunlardır:

1 — Tesis maliyetinin asgari had de indirilmesi, 2 — Memleket bün yesinin bütünlüğü için lüzumlu sınıal müesseselerin tesisinin kolaylaştırılması, 3 — Sınıal müesseselerin muhtelif muntakalara tevziinde iktisadi şartlarla beraber memleket müdafası zaruretlerinin nazarı itil, bara alınması, 4 — Sınıal mamulât fiyatlarının asgari hadde indirilmesi ve en yüksek kalitenin temini için iktisadi ve teknik işletmelerin rasyonale edilmesi, 5 — Kalifiye işçi ve mütehassıs yetiştirilmesi, 6 — Sınıal imalatın standardize edilmesi ve işaretleme, 7 — Sanayi imizin teşkilatlandırılması, 8 — Sanayi üzerinde bir devlet kontrolü tesisi.

KÜÇÜK SANATLAR KANUNU PROJESİ MECLİSE VERİLDİ

Ankara, 17 (Vakit muhabirinde) — Küçük sanatlar kanun projesini hükümet bugün meclise vermiştir. Proje başlıca şu üç gayeyi hedef tutmaktadır:

1 — Az sermaye ve fazla bilgile çalışan müstakil bir sanat zümresi yetiştirmek.

2 — Memleketimizin ananevi bir mahiyet ve hususiyet gösteren sanatlarını korumak ve inkişaf ettirmek.

3 — Umumi yükselişlerden münkin olduğu kadar az müteessir olan kuvvetli bir orta sanat tabakasını memleketin her tarafına yayılmış olarak yaymak ve inki-

şaf ettirmek.

4 — Kurulmakta olan büyük sanayinin tamamlayıcı olan hünerli sanatkarları yetiştirmek.

5 — Sanayi sahasında çalışanların kabiliyeti imkânlarını arttırmak.

6 — Memleketimizin umumi bünyesine ve iktisadi durumuna uygun himaye ve yetiştirme tedbirleriyle küçük sanatlarda çalışan vatandaşların mali ve iktisadi vaziyetlerini yükseltmek.

7 — Küçük sanat mensuplarını memleketin umumi iktisat ve sanayi prensip ve disiplinine uygun bir şekilde yetiştirmek.

Çanakkale Şiirleri

Çanakkale şehitleri

Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin.
Yerin altında cehennem gibi binlerce lağım,
Atılan her lağımın yakığı: yüzlerce adam,
Ölüm endirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müthiş tipidir: savrulur enkazı beşer..
Kafa, göz, göğde, bacak, kol, çene, parmak, el,
ayak

Boşanır sırtlara, vâdilere, sağnak sağnak.
Sağırıyor zırha bürünmüş de o namerd eller,
Yıldırım yaylımı tufanlar, alevden seller,
Veriyor yangını, dermush da açık sinelere,
Sürü halinde gezerken sayısız tayyare,
Top tüfekten daha sık, gülle yağın mermiler..
Kahraman orduyu seyret ki bu tehlide güler!
Alınır kal'amı göğsündeki kat kat iman?
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten cudad enerek öpse o pak alını değer,
Mehmet Akif

Çanakkale

Basma, sahilleri hep insan eti
İki yüz bin ölü'nün iskeleti.
Basma, ta Ankaradan tut da Vannı,
Yıkılan namütenahi yuvanın
Canlı enkazı olan evlâd
Bu sevhilde geçen yıl kanadı,
Kan dolar, basma, ayak izlerine;
Çürüyen göğsünü, toprak yerine
Koyarak, ezine ölen kardeşini,
Bir avuç yar ne kadar çok kişinin
Koludur, sinesidir, gövdesidir.

Demir asabını ey taş heykel,
Titretir belki derim artık gel
Gel o tarihi bu topraklara sor:
İki yüz bin bu kadar cild ediyor.

16 şubat 333
Mitat Cemal

Çanakkalenin Destanı

Bu destanı yazan, Boyabatlı Ömer oğlu Mustafa, 24 — 25 Mayıs 1331 gecesi Arıburunda merkez cephesinde şehit düşmüştür. Destan, kahraman Mustafanın şehit düştükten sonra üzerinde bulunmuştur.

Kumandan emrini verdi bir gece
Anadolululardan lâyıktır nice
Yiğitler şahadet şerbeti içe

Bugün bizden vatan razı olacak
Nefer şehit ordu gazi olacak.

Rumeli toprağı yağruşmuş kanla
On alınır ancak verilen canla
Herkesin yüreği çarpıyor şarla
Bugün bizden

Çanakkaleyi siz sandınız boş,
Davulun sesi de uzaktan hoştur,
Saptığımız bu yol bir dik yokustur
Bugün bizden vatan razı olacak

Zırhlılar gitti deniz dibine
İlk hücumdan sonra ya bu
Kaçış ne
Kaç durma girerse fırsat ciine

Çanakkaleyi hiç verir mi Türkler?
İstanbulumuzu alacak bir er
Var mıdır dünyada nerede o
asker

Bugün bizden
Boyabatlı Ömer oğlu Mustafa
Yazdı bu destanı girerken safa
Muradı gitmekti arşı tavafa

Bugün bizden vatan razı olacak
Nefer şehit ordu gazi olacak

Kadın erkek anadan ta süt emen yavrumuza
Hepimiz canla sarıldık da vatan duygumuza
İntizar eyledi gâfletle aduv korkumuza
Lâkin imdadı ilâhi yetişip ordumuza
Oldu her bir neferi kale pulat beden
YAHYA KEMAL

Tosun Onbaşının destanı

Mart on seldinde güreldi toplar,
Yüreklere sevinçten sırayıp hoplar.
Karışıp bir yere hep soylar, soplar,
Dedik utandırmak gerek seytanı
Düşmanın haylice zırlısı battı,
Türkün yumruğunu iyice tattı;
Köprüdüş, kudurdu vira top attı..
Çekilip defoldu, kıldı gardanı.
KAZIM NAMI

Arslan ağzı

Sipere yürüdü elinde süngü,
Söküldü önünde dikenli örgü,
Düşmanın arslanını yerlere serdi,
Çağırıldı orada şöyle bir türkü:

Ebediyen yaşar Türkün bayrağı,
Ölümden kaçır mı vatan uşağı?
Üstü de altı da birdir toprağın:
Yer, gök, deniz bütün Tanrı
kucağı!
Hüseyin zade Ali

Çanakkalenin ölmez hatıralarından

Selâm size; ey Bursanın, Ankara,
nm, Konyaam..
Vatan için ölümleri gerektiren
evlâd.
Emin olun, sizden akan bir dam,
lacık al kanım
Elemyle bir milletin bütün ruhu
kanadı,
Tegrinisi 331
AHMED NEDİM

Silivrideki "görünmez adam," "Perili ev," in esrarı çözülmeyi, hortlak şimdi köy muhtarına musallat olmuş

Parlak bir konser

Erna Zak İstanbula
müstesna bir gece
yaşattı

Kızılay Cemiyeti menfaatine bir
kaç konser vermek üzere memle-

ketimize gelmiş olan Berlin operası başmuganniyesi sanatkar Erna Zak, dün gece şehrimize müstesna gecelerden birini yaşattı.

Konserin verileceği Saray alnemasında vali ve İstanbulun tanınmış simaları vardı. Erna Zak, mavi, zarif bir rob giymişti. 14 parça üzerine hazırlanmış olan program, bir yandan her parçayı takip eden şiddetli ve sürekli alkışlar, öte yandan Erna Zak'ın sanatı kadar kendisinin takdiri-kar-larına karşı yüksek olan nezaketi ile ilâveler kazandı. Şuman, Rosini, Mozart, Schubert'den seçilmiş parçalarla bunlar arasında İtalyan, Alman, İspanyol halk şarkıları yaradılmış bir harikası olan bir hançerede güzelliklerini bir kere daha büyütürken sinema salonunda unutulmaz, tatlı bir hâtra bıraktılar.

Sanatkar kulakları sesile büyülerken sahne bir başka bedîi manzara aldı: Kızılay adına gönderilen çelenkten başka bir çok buketler verildi. Erna Zak'ın sesinden akan bahara tatlı bir renk katıldı.

Hasılı konser parlak bir konser olarak bitti ve Kızılay adına kendisine açığa teşekkür edilirken yüksek sanatkar cemaati almanca: Yine görüşürüz! diye selâmladı.

Erna Zak, yarın akşam Ankara'ya gidecektir. Öğrendiğimize göre sanatkar Ankara'da iki konser verecek, cumartesi günü de Ankara palasta şerefine bir suvare verecektir.

Silivri (Hususi) — Geçenlerde Silivrideki icraatını (!) bildirdiğim perinin (veya görünmeyen adam) bu defa da kazamıza iki saat mesafede bulunan Haraççı köyüne göç ettiği ve halkı orada haraca kestiği öğrenilmiştir.

Mahallinde tahkikat yaptım. Hortlak diye isimlendirilen ve icraatı görülüp faili bir türlü görülemeyen bu garip nesne, geceleri faaliyete geçiyormuş. Teldolapları açıp yemekleri yiyor, kapalı ahırlardaki beygirleri eğertiyip bir müddet tenezzül ettikten sonra tekrar aldığı yere bırakıyormuş.

"Görünmez adam" m (!) garip âdetlerinden biri de geceleyin bazı evlere girip sahiplerinin omuzuna çıkması ve onlarla âdeta alay etmesidir.

Mahut nesne, aynı zamanda muhtil bir hizmetçi gibi, sırtına bindiği adamdaki aldığı talimata göre hareket ediyormuş. Meselâ: Ağır bir sikletin altında ezilen adam: "Canım benden ne istersin? gidip filâncayı rahatsız etsene.." diye tazallım edince, hortlağın, tavsiye ve riayet ettiği, ertesi gece de ken disine ismi bildirilen adamın sırtına bindiği rivayet olunmaktadır.

Bu muzip ve aynı zamanda şakacı hortlağın icraatından Haraççı köylüleri herhangi korku ve telaş duymamakta ve hâdiseyi bir eğlence mevzuu olarak ele almaktadırlar.

"Hortlak" m (!) köy muhtarının evine musallat olduğunu söylüyorlar. Muhtar, bu sırtışık misafirden fazla bir şey olduğu için kaymakama müracaata mecbur kalmıştır.

Gayyur kaymakamımızın kıyasat ve feraseti sayesinde yakında hortlak (!) la bir mülakat yapmağı ümit ediyoruz.

Hâdiseye şahit olanlarla bu hususta yapmış olduğum mülakatı ayrıca bildireceğim.

S. B.

VAKIT HEKİMİ

Tifo

Bazan gehirleri, memlekeleri istila eder. Ekseriya kalabalık gehirlerin daimi misafiridir. (Eberrt) isimindeki âlim tarafından mikrobu bulunmuştur. Ya hastadan bir şahsa doğrudan doğruya geçer. Yahut da hastanın ifrazatı vasıtasıyla sebzelele bir adama sırayet eder.

Her iki suretle de sırayet ağız yoluyla olur. Ağza giren mikrop boğazdaki bezelerde oturur. Oradan kana geçer ve bilhassa gidip ince bağırsakta yuvalarını yapar. Ağza girdikten kendini göstermeye kadar "Tefrih devri", dedikleri bir zaman geçer ki bu da 7-10 gündür.

Hastalık titreme, vücut kırgınlığı, baş ağrısı, halisizlikle başlar. Ateş yavaş yavaş, kesik kesik artar ve 39-40 a kadar yükselir.

Bazı adamlar hastalandıkları veya hastalığı pek hafif geçirdikleri halde mikrobu oradan oraya taşıyarak başkalarının hastalanmasına sebep olurlar. Hastaların gerek küçük gerekse büyük abdestini oraya buraya lâalet, tayin dökmekle hastalığın başkalarına sırayetine sebep olurlar. Tifo mikrobu toprakta, suda, hattâ buzda haftalarca yaşar.

Hastalık en ziyade genç şahısları sever. Başinci haftada nekahet başlar hastanın istihası fevkalâde açılır. Ne olursa yemeğe kalkar. Hastanın gözü görülecek kadar topladığı gördür.

Hastalık esnasında hekimin perhizi ne çok dikkat etmek lazımdır. Hastalık bir çok ihtilâlları yapar ki bu tehlikeli hastanın ölümüne bile sebep teşkil ederler. Bilhassa bağırsaktan kan gelmesi ve bağırsakların delinmesi çok tehliktelidir. Hekimin sözlerine çok dikkat etmek hastanın rahat ve temiz bulunmasına çalışmak lazımdır.

Litvinofun Nutku

(Bas tarafı 1 inci sayfada)

Bu muharebeyi tamamilen tedafül bir tabiiyeye uyarak yapmak tasavvurunda bulunmadığımızı da iddia etmemek arzusu vardır. Bunu tabii ona söylemeyeceğiz. 1943 senesi ilkbaharı ve yazı şüphesiz her tarafta serbest insanların cesaretini ve tahammülünü çetin bir imtihandan geçirecektir. Biz çok şeyler kaybettik. Daha bir çok şeyler kaybetmekliğimiz de mümkündür. Fakat bizi tehdit eden tehlikeler bizde yeni bir kuvvet hissi uyandırarak kendi zehirlerine karşı ilacı da beraber getirmiş bulunuyorlar.

Halifaks düşmanın snai ve askeri kuvvetini son haddine kadar kullanmış olduğunu belirtmiştir. Buna mukabil Birleşik Amerika ancak şimdi işleme başlayan muazzam snai ve askeri kaynaklara maliktir. Sefir demiştir ki:

Bizim ümidimiz büyüktür. Düşman ise aleyhinde ayaklandırdığı kuvvetlerden, layik olduğu cezadan korkuyor.

Halifaks netice olarak şunları söylemiştir:

Harbi kazanacağımız zaman sulhu da kazanmak icabettiğini hiçbir zaman unutmamalıyız.

Litvinofun sözleri

Halifakstan sonra söz alan Litvinof bilhassa demiştir ki:

Mihverin ruhu olan Hitler'e karşı zaferi kazanmak için tatbik edilecek pratik çarelerin ilk defa olarak düşünüldüğü intibası hasıl oluyor. Harbi kaybetmemize imkân olmadığını umumi surette söylemekle ne kadar mütesili oluyorsak zaferi giden yoldan o kadar uzaklaşmakta olmamızdan korkulur.

Litvinof zaferi elde etmek için tatbik edilecek pratik usullerin tehlikeleri davet ettiği inkâr edilemeyeceğini kaydederek şunları ilâve etmiştir:

Fakat hareketsiz kalarak fırsatları birbirini arkasından kaybetmekle daha büyük bir tehlikeye yol açmış oluruz. Tehlikeli olan hareketle hiç olmazsa bir muvaffakiyet ümidi vardır. Fakat aynı surette tehlikeli olan hareketsizlik ise hemen hiç bir muvaffakiyet temin etmez. Harbin 1943 ya hut 1944 veya daha uzun sürmesi ihtimali harbi daha evvel bitirmek için hiç bir teşebbüste bulunulmaması lâzım geldiği mânasını ifade etmez. Harbi kısaltmak için birkaç tehlike atlatmak daha münaasip olmaz mı? "Zaman" her iki tarafla da çarpışmağa hazır aldattı müttetik.

Litvinof sözlerine şöyle devam etmiştir.

Geniş ölçüde ihtiyat silâhları biriktirmek suretiyle bir bekleme siyaseti takip etmek bu müddet içinde düşman atıl kalmayı tahsil etmiş olsaydı, her halde faydalı bir şey olurdu. Fakat sizde biliyorsunuz ki düşman tamamiye bunun aksine hareket edecektir. Bu takdirde düşman şimdiki muvaffakiyetlerinden istifade ederek daha çok ilerleyecek, kendisine daha faydalı mevziler işgal edecek, yeni iptidai madde menbaları e-line geçirecek, yeniden birkaç milyon kişiyi esaret altına alacak ve imkân bulursa kendisine yeni müttetikler temin edecektir. Düşmanın kendisine temin ettiği bu menfaatleri tek tarafı olarak geçireceğimizi bu müddet devrinde elde edilecek silâh üstünlüğünden daha istifadeli olması muhtemeldir.

Litvinof bu mülâhazalara askeri vaziyetin kendisinde bıraktığı endişe ile ortaya attığını ve bütün Birleşik devletlerin müsterek değerleri menfaatine olarak böyle düşündüğünü söylemiştir. Memleketinin bu devanın müdafaasına ne surette iştirak ettiğini anlatan Litvinof demiştir ki:

Son 9 ay içinde Rusya Hitlerin her hangi bir cepheye mühim bir askeri harekette bulunmasına mâni olmuştur. Rusya müttetiklere mühim kayıplara uğramadan askeri kuvvetleri toplamak için bir zaman temin etmiştir.

Şark cephesinde Almanların uğradığı ağır kayıpları işaret eden Litvinof demiştir ki:

Hitler Sovyetler birliğine taarruz etmeğe başladığı zaman içinde mevcut olan silâhları olduğu gibi muhafaza etmiş olsaydı Almanların şimdi ne kadar büyük bir kuvvetleri olacağını düşündünüz mü? Zaten bu geçen 9 ay içinde Fransada, Çekoslovakya, Avusturyada ve diğer işgal altında bulunan memleketlerdeki Alman fabrikalarının çıkaracağı silâhları da hesab

KIZILAY CEMİYETİ

İstanbul Deposu Direktörlüğünden:

Nümune ve şartnameleri Depomuzda mahfuz bulunan

ÜÇ CİNS DERİ

Siparis edileceğinden deri imal eden fabrikaların 20.3.942 pazartesi akşamına kadar (tatil günleri haric) olmak üzere) hergün büyük postane civarında mimar Vedat caddesinde (Kızılay) hanında direktörlüğümüze müracaatları.

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum idaresi ilânları

Muhammen bedeli (23.375) lira olan 72 kalem muhtelif tip ve ebatta Bilyalı yataklar 30.4.1942 Perşembe günü saat 15.30 da kapalı zarf usulü ile Ankara İdare binasında toplanan Merkez 9 uncu Komisyonca satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin (1753, 13) liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini aynı gün saat 14.30 za kadar adı geçen Komisyon Reisliğine vermeleri lazımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankara'da Malmeme Dairesinden, Haydarpaşa'da Tesellüm ve Sevk Şefliğinden temin olunur. (3363)

Muhammen bedeli (9642) lira olan 600 adet demir tekerlekli Tahta el arabası (30.3.1942) Pazartesi günü saat (16) on altıda Haydarpaşada Gar binası dahilindeki komisyon tarafından kapalı zarf usulü ile satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin (723) lira (15) kuruluş muvakkat teminat, kanunun tayin ettiği vesikalarla tekliflerini muhtevi zarflarını aynı gün saat (15) on beşe kadar komisyon Reisliğine vermeleri lazımdır.

Bu işe ait şartnameler komisyonca parasız olarak dağıtılmaktadır. (3379)

Karar Hülâsasıdır

C. 42/618

Milli koruma kanununa muhalefetten İstanbul Sultan hamamında 1/7 numarada Tütüncülük ve müskiratçılık ticaretille meşgul Onnik oğlu Bedros hakkında İstanbul Asliye ikinci ceza mahkemesinde cereyan eden mahkemesi neticesinde suçlunun fiili sabit olduğundan milli koruma kanunun 31 ve 59 uncu maddeleri muhalefetine yirmi beş lira para cezası ödenmesine ve yedi gün müddetle dükkânının kapatılmasına ve hüküm kat'ileştiğinde ücreti suçluya ait olmak üzere karar hülâsasının Vakit gazetesinde neşredilmesine 11.12.941 tarihinde karar verildi. (3526)

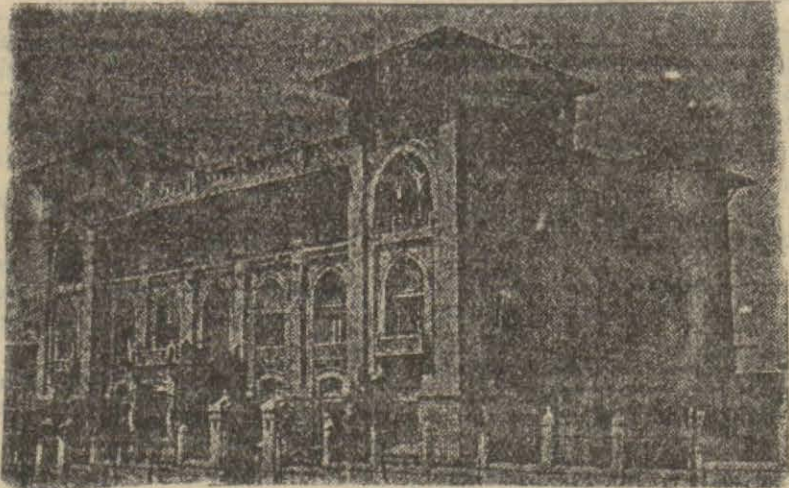
Türkiye Cumhuriyeti ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888. - Sermayesi: 1000.000.000 Türk Lirası.

Şube ve Ajans adedi: 265.

Ziraî ve ticarî her nevi banka muameleleri.

Para biriktirenlere 28.800 Lira İkramiye veriyor

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarasız tasarruf hesaplarmda en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plana göre ikramiye dağıtılacaktır.

4 .	500 .	2.000 .	120 .	40 .	4.500 .
4 .	503 .	2.000 .	120 .	40 .	4.500 .
4 .	250 .	1.000 .	100 .	20 .	3.200 .
40 .	100 .	4.000 .			

DIKKAT: Hesaplarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasıyla verilecektir. Keşideler: 11 Mart, 11 Haziran, 11 Eylül, 11 Birincikanun tarihlerinde yapılır

ediniz. Hangi koalisyonun silâhlarını Almanyanın silâhları seviyesinde tutabileceğini soruyorum.

Sefir Sovyet ordusunun düşman maneviyatını ve maddi kuvvetini tahrip ettiğini kaydetmiştir. Alman ordusu 7 ay müddetle Leningrad etrafında beklemiş fakat gebri alamamıştır. Düşman Sivastopolu almağa, Kafkasa girmeye hattâ Rostofu muhafaza etmeye bile muvaffak olamamıştır. Nihayet iki aydanberi Moskova için yaptığı muharebeyi de kaybetmiş ve bütün hattâ geri çekilmek zorunda kalmıştır. Alman askerleri yalnız Sovyet ordusu ile değil bütün halkla çarpışmak mecburiyetinde olduklarını anlamışlardır. Alman ordusu seçme tümenlerini kaybetmiştir. Ugradığı bozgunlar gerek kendi maneviyatını gerekse kendisine kolay ve çabuk bir muvaffakiyet vaad edilen Alman halikının maneviyatını sarsmıştır.

Sefir bu neticeleri, bunlardan doğan imkânları göstermek ve ne gibi bir hareket tarzı itihaz etmek imkânını tayin etmek fırsatını vereceği için belirttiğini söylemiştir. Sovyetler birliğinin vasıtalarına inzimam eden Amerikan ve İngiliz yardımları ilk defa olarak Hitlerin planlarını suya düşürmek ve ordularını geri püskürtmek imkânını vermiştir.

Litvinof devamla demiştir ki:

Biz Almanları pek uzaklara kadar süremedik, ancak birkaç yerde 300 kilometre kadar geri püskürttük. Fakat kuvvetlerimizin artırılması imkânı olursa veya Alman kuvvetleri ikiye bölünür veya şark cephesinde başka taraflarda yapılacak bir şaşırtma hareketiyle zayıflayacak olursa - ki bu daha kolaydır - bu takdirde düşmanı daha uzaklara, Alman hududuna, Berlina ve daha ileriye doğru atmak imkânı hasıl olacaktır. Alman orduları ne kadar geri itilecek olursa maneviyatları o kadar bozulur. Almanyadaki gayriyan ve memnuniyetsizlik o nispette fiili bir seldi almış olur. Bu milletler şimdi son harekete geçmek için bir işaret bekliyorlar. Bekledikleri yegâne işaret ise Alman ordusunun uğrayacağı ağır bir bozgunudur.

Litvinof netice olarak şunları söylemiştir:

Harbin bir an evvel bitmesinde menfaatimiz vardır. Bütün milletlere emellerine uygun bir şekilde inkişaf etmek ideallerine kavuşmak, cenebi müdahalesinden ve harbin yeniden patlak vermesinden korkmadan yaşamak imkânını verecek bir sulh istiyoruz.

GRİPİN

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma
Nevralji, Kırıklık ve Bütün Ağrılarınızı Derhal Keser

İcabında Günde 3 Kaşe Alınabilir. Her Yerde Pullu Kutuları İsrarla İsteyiniz.

Bugünkü radyo

7,30 Program, memleket saat ayarı
7,33 Müzik Pl. 7,45 ajans 8,00 müzik programının devamı Pl. 8,15-8,30 evin saati. 12,30 Program, saat ayarı
12,33 Şarkı ve türküler 12,45 ajans 13,00-13,30 Şarkı ve türküler programının devamı, 18,00 Program, saat ayarı 18,03 Radyo dans orkestrası 18,45 Ziraat takvimi 18,55 Konuşma (Dış Politika hadiseleri) 19,10 Hüzün makamından şarkılar 19,30 saat ayarı, ajans 19,45 Serbest 5 dakika 19,50 Fasil heyeti 20,15 Radyo gazetesini 20,45 Bir marş öğreniyoruz - hafız marşı 21,00 Konuşma (sağlık saati) 21,15 Karışık şarkı ve türküler 21,45 Riyasetülmhur bandosu 22,30 saat ayarı ajans ve borsalar 22,45-22,50 yarınki program, kapanış.

Şehir Tiyatrosunun

DRAM KISMINDA

Akşam 20,30 da P A R A

(Yazan: Necip Fazıl Kısakürek)

KOMEDİ KISMINDA

Gündüz 14 de Çocuk

oyunu

Akşam 20,30 da ÖKSE VE SÜKSE

İSTANBUL BORSASININ

17-2-942 Fiyatları

açılış ve kapanış

Londra 1 Sterlin 5,24

Newyork 100 Dolar 132,20

Madrid 100 Pezeta 12,9375

Stokholm 100 İsveç Kr. 30,72

ESHAM VE TAHVİLÂT

İkramiyeli % 5 933 Ergani 24,05

Sivas-Erzurum 2 - 7 19,95

% 7 941 Demiryolu I 19,90

% 7 941 Demiryolu II 19,65

Seydalı oğlu Arif - Kılıçlı köyün.

de oturur

Beykoz Sulh Hukuk Hâkimliğinden:

942/88

Hamdi Peyin tarafından aleyhinize açılan alacak davasının muayyen duruşmasında: Aleyhinize çıkarılmış olan davetiyenin tebliğsiz olarak geri çevrilmiş olduğundan 27.2.942 cuma günü saat 14'e bırakılmış olan duruşma günü dahi hazır bulunmadığınızdan duruşmanın 30.3.942 tarihine bırakılmış olduğu ilânı tebliğ olunur. (39169)

Kapalı çarşı Bayındırma ve Koruma Cemiyetinden:

Kapalı çarşı bayındırma ve koruma cemiyetinin 1942 yılı heyeti umumiyesinin 23.3.942 tarihine müsadif pazarı günü saat 13 den 16 ya kadar kapalı çarşıda Sorguçhanında 22 numaralı daire mahsusunda icra kılınacağından cemiyetimizde mukayyazaların hüviyet cüzdanlarıyla birlik de teyidleri ilân olunur.

RUZNAME:

1942 yılı idare heyetinin muamela-

tının ve hesap raporlarının okunması.

2 - 942 yılı bütçesinin tasdikli.

3 - İdare heyeti seçimi.

(39174)

KAYIPLAR

Beyoğlu birinci noterinin 19 Nisan 938 gün ve 5078 sayılı senediyle Osmanlı alması olduğumuz eski 2789, yeni 1586 numaralı oto plâkaları zayıf edilmiş olduğundan hükümlü olmadığımız ilân ederim.

Hacı ve ortağı namına Said

(39173)

Kasmpaşa camikebir mahallesinin dabağhane meydanında (35) numara. 11 haneden aldığım iki adet (Büyük) emek karnesini kaldıracağımı ilân ederim.

Mehmet Gürbüz - Fatma Gürdal

Edebiyat fakültesinden aldığım se-

beke kartımı kaybettim. Yenisini ala-

cğımdan eskisinin hükümlü yoktur.

Edebiyat fakültesi: No. 2281

Mustafa Öden (39172)

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Küçük Tasarruf Hesapları

1942 İKRAMIYE PLANI

KEŞİDELER: 2 Şubat, 4

Mayıs, 2 Ağustos, 2 İkinc

çteğrin tarihlerinde

capılır

1942 İKRAMIYELERİ

1 adet 2000 Liralık	= 2000.- Lira
3 . 1000 .	= 3000.-
2 . 750 .	= 1500.-
3 . 500 .	= 1500.-
10 . 250 .	= 2500.-
40 . 100 .	= 4000.-
50 . 50 .	= 2500.-
200 . 25 .	= 5000.-
200 . 10 .	= 2000.-

İnşaat ilânı

Sümer Bank Umum Müdürlüğünden:

1 - Karabükte yapılacak 100 işçi evi, yollar, harici su tesisatı ve toprak tesviyesiyle kanalizasyon inşaatı kapalı zarf usulüyle ve vahidi fiat esasıyla eksiltmeye konmuştur.

2 - İşbu inşaat ve ameliyatın muhammen keşif bedeli 699.357.70 liradır.

3 - Eksiltme evrakı Ankara'da Sümer Bank muamelât Şubesinde 35 lira mukabilinde alınacaktır.

4 - Muvakkat teminat miktarı 31725 liradır.

5 - Eksiltme 27.3.1942 tarihine müsadif cuma günü saat 16 da Ankara'da Sümer Bank Umum Müdürlüğü İnşaat şubesinde yapılacaktır.

6 - İstekliler teklif evrakı meyanında, şimdiye kadar yapmış oldukları bu gibi işlere ve bunların bedellerine firmanın teknik teşkilâtının kimlerden tereküp ettiğine ve hangi bankalarla muamelede bulunduklarına dair vesikalar koyacaklardır.

7 - Teklif mektuplarını havi zarflar kapalı olarak ihale günü saat 15'e kadar makbuz muakbilinde Ankara'da Sümer Bank Umumî Kâtipliğine teslim olunacaktır.

8 - Posta ile gönderilecek teklifler nihayet ihale saatinden 1 saat evveline kadar gelmiş ve zarfın kanunî şekilde kapatılmış olması lazımdır. Postada vaki olabilecek gecikmeler nazarı itibare alınmayacaktır.

9 - Banka ihaleyi icrada serbesttir. (3250)

Karar Hülâsasıdır

C. 42/640

Milli Koruma kanununa muhalefetten Şişli Abidei hürriyet caddesinde 148 No. da kömürcülük ticaretille meşgul Alfans oğlu Jorj Gözü hakında İstanbul Asliye ikinci ceza mahkemesinde cereyan eden mahkemesi neticesinde suçlunun fiili sabit olduğundan Milli Koruma kanununun 31 ve 59 uncu maddeleri muhalefetine beş lira para cezası ödenmesine ve yedi gün müddetle dükkânının kapatılmasına ve hüküm kat'ileştiğinde ücreti suçlu ya ait olmak üzere karar hülâsasının Vakit gazetesinde neşredilmesine 5. 2. 942 tarihinde karar verildi. (3519)

SAHİBİ : ASIM US

Basıldığı yer: VAKİT MATBAASI

Umumi Neşriyatı idare eden

Refik Ahmet Seyengil